

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Narožnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 45-86

Ureditev

našega gmotnega položaja je že skrajna potreba

Obupni gmotni položaj, ki se v njem nahajajo prav vsi državni uslužbenci in upokojenici vseh stadij in položajev, je tak, da je njegova rešitev že skrajna in neodložljiva potreba. Spriči ogromnega porasta cen, predvsem najneobhodnejšim življenjskim potrebščinam, naše plače ne predstavljajo več niti polovice eksistenčnega minimuma. Cene najnujnejšim živlom so se dvignile že nad 100 %.

Že nepretrgoma od leta 1935. dalje gre naše stremenje za tem, da se naši prejemki povišajo na tisto višino, ki bi nam zagotovila vsaj skromen eksistenčni minimum. Naše utemeljene in upravičene zahteve so bile na odločujočih mestih uvaževane le v nadse neznatni meri. V novembru leta 1937. smo prešli aktivni državni uslužbenci osebne prejemke povišane za toliko, za kolikor so nam bili okrnjeni z znano uredbo iz mesca septembra leta 1935. Dočim smo imeli državni uslužbenci še v avgusta leta 1940. prejemke kakor leta 1935., so bile cene življenjskim potrebščinam v tem času za nad 80 % večje od cen v letu 1935.

Povišanje osebnih prejemkov, ki ga je izvršila kraljevska vlada v mescu septembru lanskega leta z uredbo o izrednih dokladah, je bilo zopet tako neznatno, da ni moglo zboljšati našega gmotnega položaja. Povišanje od 50. — do največ 200. — mesečno predstavlja, izračunano v odstotkih, 3 % do 12 % poviška dotedanjih prejemkov. Primerjava cen življenjskih potrebščin pa kaže, da so se do danes dvignile n. pr. cene rastlinskih proizvodov že za 150 %, in prav med rastlinske proizvode spadajo najvažnejše življenjske potrebščine. Ob teh prejemkih in ob času tako ogromno poraslih cen je naše življenje naravnost obupno.

Zaradi tega smo že v raznih predlogih in tudi spomenicah postavili zahtevo, da se s posegom državne uprave prepreči nadaljnje naraščanje cen in se povečajo prejemki vseh državnih uslužbencev in upokojenecv na eksistenčni minimum. Tudi je bila utemeljeno naglašena potreba izenačenja prejemkov poročenim učiteljem in priznanja za žene in otroke do doklade v taki višini, da se družinam ne bo več treba boriti s pomanjkanjem in bedo.

Vse naše zahteve so bile tako skromne in tako upravičene, da smo z gotovostjo pričakovali njih sprejetje v polnem obsevu. To pa se ni zgodilo. Pač pa v tem času cene vsem življenjskim potrebščinam neprestano naraščajo. Zvišanje državne trošarine in nekaterih davkov je naraščanje cen še pospešilo in mi vsi, tako aktivni kakor upokojeni državni nameščenci, se nahajamo v čedalje obupnejšem položaju, iz katerega res ne vidimo izhoda.

Dobro razumemo položaj, v katerem se država nahaja spriči vseobče zunanje politične napetosti, in smo brez dvoma prvi, ki smo voljni doprinesati tudi najtežje žrtve. Smatramo pa, da je prvi pogoj za to, da ostanemo s svojimi družinami za te žrtve psihično in fizično sposobni. Naša sposobnost pa zaradi vsestranskega pomanjkanja, pritržovanja in skrbi za obstanek, ki so se kot odraz siromaštva naselili v naše vrste in v naše družine, že danes močno popušča.

Iz tega razloga ponovno naglašamo, da današnje stanje ne sme več dolgo trajati. Za ureditev naše eksistence in eksistence naših družin so potrebni takojšnji ukrepi.

Z uvedbo racionalne aprovacije bi se dale doseči uradno določene maksimirane cene. S tem bi se dalo preprečiti nadaljnje dvigjanje cen, oduševstvo in veriženstvo.

Z ozirom na tako ustaljene cene naj se regulirajo prejemki prav vseh državnih uslužbencev in upokojenecv. Vsem nam je treba ustvariti tak eksistenčni minimum, da bomo lahko brez pomanjkanja in v redu izvrševali svoje delo. Zaščitijo naj se predvsem družine s priznanjem doklad za ženo in otroke v taki višini, da se družine državnih nameščencev ne bodo morale boriti z bedo in pomanjkanjem.

Časi so resni in prav zato terjajo od nas vseh resne in trezne presoje položaja. Vsi stanovi si pomagajo s prilagoditvijo cen svojih proizvodov, svojega dela, dnevnim cenam. Le državni in samoupravni uslužbenci so še nadalje odvisni od svojih skromnih plač, ki že pred septembrom 1939 niso dosegle življenjskega minimuma. Toda vse to je šlo do sedaj zelo, zelo težko — a v bodočnosti postajajo nemogoče!

Razmere, ki v njih živimo, terjajo neodložljivo pomoč, ki pa bo uspešna le tedaj, če se naši osebni in skupni družinski prejemki resnično dvignejo na eksistenčni minimum. Zato danes ponovno dvigamo svoj glas na vse odločujoče činitele, prepričani, da naš poziv ne bo ostal brez odziva.

Draginja nas ubija

Bili smo mnenja, da je draginja že dosegla svoj višek, da se bo ustavila na svojem normalno življenjske razdirajočem pohodu. Bilo je nekaj znakov za to, a vsi dobri znaki so se izkazali samo kot majhen zastoj — draginja namreč nadaljuje svoj zmagoviti pohod. Ogromne so žrtve, ki jih povzroča. In med njene žrtve spadamo tudi državni uslužbenci, kajti med našimi plačami in današnjim indeksom cen zija ogromen prepad; mi se pa zaskrbljeni vprašujemo, kdo bo še zmozel premostiti ta prepad, kdo bo vrnil uradniškim družinam možnost normalnega preživljanja, kdo jih bo rešil popolne propasti?

V dnevnem časopisju čitamo med drugim sledeče ugotovitve: »Eksistenčni minimum za neoženjenega delavca je od novembra na december narasel od 997,88 na 1015,95, dočim je avgusta 1939 znašal samo 694,76. Eksistenčni minimum za 4 člansko delavsko družino je narasel od novembra na december od 2624,18 na 2662,01, dočim je avgusta 1939 znašal samo 1775,31.«

Nihče ne bi mogel trditi, da je eksistenčni minimum uradnika — predvsem učitelja — manjši nego oni ročnega delavca. In če se je ta minimum dvignil že pri delavski štiričlanski družini mesečno za celih 887,70, tedaj je dvig eksistenčnega minimuma pri nas vsaj za spoznanje višji. Toda kljub temu bi bili povsem zadovoljni, če bi nam priznali vsaj toliko poviška.

Draginja nas namreč že ubija. Cene obleki in obutvi nas že skoraj več ne brigajo. S svojimi nezvišanimi plačami ne moremo namreč misliti na nabavo novih oblek in novih čevljev — le štaro se krpa. Toda preživljanje — hrana, to je problem, ki ga nihče ne more odložiti — niti odriniti v stran. Vsi, prav vsi se vedno vprašujemo, kako dolgo bomo

še mogli vzdržati. Zopet vzamemo kot argument navedbe dnevnega časopisja?

»Indeks je znašal mesca decembra 143,9. Avgusta 1939 je znašal indeks cen na debelo (podlaga so cene v letu 1926 kot 100) 76,8. Povišanje znaša torej že 90 %. Indeks cen rastlinskih proizvodov prednjači, saj je od avgusta 1939 do decembra 1940 narasel od 75,7 na 195,6, torej za nad 158 %. Nadalje nam kaže primerjava, da je indeks cen uvoznih proizvodov narasel od avgusta 1939 do decembra 1940 od 77,1 na 136,8, torej za 77,4 odstotka, dočim je indeks cen naših, t. j. izvoznih proizvodov narasel v istem razdobju od 73,3 na 142 ali za 82,4 %.«

Ko prečitamo te ugotovitve, se nam ustavi pogled na izvajanjih dr. Bičanića, ravnatelja zavoda za proučevanje kmečkega in narodnega gospodarstva v Zagrebu, ki je v svojem predavanju »Vojna in kmečka ekonomska politika« dne 5. t. m. ugotovil med drugim tudi sledeče:

»V Ameriki je pšenica še vedno pod 150 dinarjev, cena koruzi je padla za 50 %, kilogram masti na debelo stane 5 din, prav tako so cene olju pri nas šestkrat višje nego na drugi strani blokade.« — Po teh ugotovitvah pa se zaskrbljen vprašuje: »Kaj bo, ko preneha vojna in ko bo premagano prvo pomanjkanje, kajti ni je meje, ki je tako velika razlika v cenah ne bi prebila. Kaj bo z našo proizvodnjo, ki se je prilagodila cenam 2—3—6 krat višjim od cen na svetovnem trgu. Kako bo naše poljedelstvo vzdržalo ta ogromni pritisk? Ali bo sploh še mogla obstati naša ekonomska struktura?«

Znani so torej vzroki — predvidevajo se strašne posledice te naraščajoče draginje — a mi se še vedno vprašujemo:

Kako dolgo bomo še mogli vzdržati?

Učiteljstvo in zimska pomoč

Ni dolgo tega, kar smo morali čitati v enem delu slovenskega časopisja o pokvarjenosti, brezsrčnosti in drugih moralnih hibah učiteljstva. To neresnico smo vzelj stično na znanje ter prepustili vsej javnosti, da o nas sodi.

Danes se obračajo vsi do vaškega učitelja, do tistega, ki so mu maloprej odrekli vsako socialno čustvo in vsako ljubezen do vsaki in njenih revnih prebivalcev. Skoraj povsod so poverjene akcije zimske pomoči učitelju. Ali ne nastane tu vprašanje — zakaj? Zakaj naj dela ravno učitelj za najrevnejši sloj?

Zato, ker so v srcu vsi prepričani, da učitelj ljubi svoje revno slovensko ljudstvo. Le velika ljubezen do svojega naroda je tista moč, ki rodi uspehe, ki jim ima ravno na tem polju slovenski učitelj.

Na vsa srca trka učitelj za pomoč revnemu slovenskemu šolarju. Po vseh naših obmejnih krajih prejemajo učenci toplu obleko in obutev ter spoznavajo, da misli naša domovina prav v današnjih težkih časih na nje. Z veliko ljubeznijo zbira učitelj darove za

njemu poverjeno mladino in ljudstvo ter vedno poudarja, kako bomo le v medsebojni pomoči ohranili sebe in domovino. Danes so socialne akcije tesno združene z našo narodnostno vzgojo in prav to je tudi eden važnih vzrokov, čemu se zimska pomoč naslanja ponajveč na učiteljstvo.

Vzgoja socialnega čustva je danes prepotrebna. Človek naj se nauči že sedaj pomagati sočloveku. In če bi naša domovina nekoč to čustvo v veliki meri potrebovala, bo našla vse že pripravljeno. Uspeh ne more izostati — saj tisoči učiteljev delajo za to, da si po vsej državi med seboj ljudje pomagajo — in kar iz tega sledi, da to državo tudi ljubijo.

Učiteljstvo, zimska pomoč in ljubezen do domovine, vse to je torej v tesni zvezi.

V še tesnejši zvezi pa sta učiteljstvo in beda. O tem se več ne govori. Učitelj pa vseeno ne zmore več najnujnejšega in je skršen. Učitelj sam reven, pomaga pozimi revnim.

Zalostno toda resnično!

Delovanje učiteljstva

na socialnem polju

Naš narod ni rojen pod tisto srečno zvezdo, da bi bil obdarjen z bogastvom, z blagostanjem ali celo s preobiljem vseh dobrot, ampak je resen in si mora v potu svojega obraza služiti vsakdanji kruh. Vendar so pa tudi med nami izjeme, so med nami taki, ki so jim rojenice prisodile boljše, celo z medom namazan kruh, ki ne vedo za trnje na življenjski poti in ne poznajo žuljev ni znoja. Ti živijo danes v izobilju, dočim se večina naroda bori za grenko skorjo kruha.

In učitelj, ki je izšel iz tega naroda, ki mu ni dano, da bi živel, kakor živijo tisti, ki jim je usoda prihranila žulje in znoj, ima kljub temu veliko porejico socialnega čuta, s katerim ga je obdarovala muza trpečega naroda. Temu narodu, iz katerega je izšel, med katerim dela in s katerim deli vse dobro in slabo, posveča učiteljstvo vse svoje širokogrudno, socialno čuteče srce in misli. Učiteljstvo dela za narod. Ne dela morda zaradi tega, ker mu tako velevala tako rekoč zakon, ampak ima v sebi drugo gonilno silo, ki se odraža v tem, da je pač treba narodu, revnemu narodu pomagati in mu lajšati gorje.

Učiteljstvu ni dano, da bi revnim pomagalo gmotno, ker je gmotno samo na stopnji trpečega naroda, ampak pomaga in dela, organizira in moralno podpira vse socialne ustanove in s tem posredno podpira s svojim delom narod tudi gmotno.

Učiteljski stan najbolj pozna vse težkoče, ki tarejo naše ljudstvo bodisi v mestih ali na vasi, bodisi v planini ali na rav-

nini. Povsod tod živi z ljudstvom tesno povezana šola in učiteljstvo, ki deli z njim vse sladkosti in grenkobe vsakdanjega trdega življenja.

S proučevanjem položaja in življenja našega naroda, razgrinja učiteljstvo nove socialne probleme, ki jih postavlja današnja doba in ki potegujejo v svoj vrtinec vse plasti našega naroda. Socialni problemi tvorijo danes učitelju podlago za njegovo delo v šoli in izven nje. Iz njih lahko sklepa na pozitivne in negativne rezultate svojega postopka in ti različni socialni problemi mu razgrinjajo temelje otrokovega telesnega kakor tudi duševnega razvoja.

Prav zaradi tega, ker gleda učiteljstvo na socialne probleme našega naroda skozi posebno očala čuječnosti in sodobne aktualnosti, je gonilna sila, ki narekuje učiteljstvu delovanje na vseh področjih socialnega polja, stvarno dejstvo, stvarna potreba naroda samega, ki rabi, nujno rabi pomoč za svoj življenjski obstoj.

In kje ter v čem se pokaže to globoko socialno čustvovanje in delo učiteljstva praktično?

Na mnogih področjih našega javnega dela in življenja!

Vprašamo se lahko samo: »Kdo organizira in vodi vsako leto na stotine šolskih kuhinj po vsej Sloveniji, da ima revna šolska mladina vsaj enkrat na dan toplo hrano? Kdo organizira vsako leto številne božičnice po vsej naši ožji domovini? Kdo sodeluje

pri neštetihih socialnih društvih, socialnih akcijah itd. itd.?»

Povsod najdemo učiteljstvo, ki dela z vso požrtvovalnostjo, agilno in posveča temu delu vse svoje moči in prosti čas.

Ze prej sem povedal, da učiteljstvo samo ne more gmotno podpreti vsega tega, ker je gmotno samo slabo situirano, zato pa s svojim delom in s svojo organizacijo doprinese k vsemu temu svoj levji delež. Gmotno podpreti vse te akcije pa so dolžni tisti, ki jih je usoda obdarovala s srečo in blagostanjem, tisti, ki ne hodijo po stopinjah trpečega naroda in ne poznajo ne žuljev in ne znoja.

Tako delo učiteljstva na socialnem polju je posebno poglavje dolžnosti, ki si ga učiteljstvo nalaga na svoje rame, zgolj iz idealizma, zgolj iz ljubezni do svojega trpečega naroda. To delo je poleg vzgojnega dela v šoli, v učilnici, ki je vsekakor naporno, najbolj dokaz, kako razumeva učiteljstvo svoje dolžnosti, in je obenem najboljšo orožje za obrambo proti tistim, ki napadajo naš stan, češ saj učiteljstvo itak nič ne dela!

V-ar

Marija Klofutarjeva:

Med „zaostalimi“ v otrokovem stoletju

(Nadaljevanje)

Vzgojne naloge »poboljševalnice«

Non scholae, sed vitae discimus.«
Seneca.

Ne za šolo, temveč za življenje se učimo! Uredba o načinu vzgoje v zavodih za vzgojo mladoletnikov zahteva, da morajo biti gojenci vzgojeni v religioznem, moralnem in intelektualnem duhu, telesno in estetsko razviti ter poklicno usposobljeni. Razen zahtevo po poklicni vzgoji se Uredba čisto krije z zakonom o narodnih šolah.

Za ženske vzgojevalnice bi jaz dodala še vzgojo dekleta za njeno najnaravnejšo in najvzvišenejšo nalogo — materinstvo.

Dočim spada religiozna vzgoja med dolžnosti veroučitelja, ki so kot vsi vzgojitelji, dolžni prilagoditi pouk gojenčevj psihozi, je moralna vzgoja padlih in šibkih glavna naloga zavodskih vzgojiteljev. Tu moramo zopet poudariti že prej opevan blagodejen vpliv vzgojiteljeve osebnosti. Moralno čist vzgojitelj bo dosegal brezdvomno večje uspehe kot pa tisti, za katerega gojenci vedo, da pridiga vodo, pije pa vino, si za hrabtom o tem šušlja, v momentih spozabe pa mu to tudi brutalno vržejo v obraz. Nimamo namena navajati in žigosati grehe vzgojiteljev, vztrajati pa moramo neizprosno na zahtevi: Nameščajte po zavodih osebeje z etično višino in šele potem zahtevajte uspehe! Most mora biti močnejši od bremena!

Gojenec ima množico podedovanih in pridobljenih dobrih in slabih lastnosti, ki se v celoti odvijajo zlasti v pubertetni dobi. Iz tega vzroka bi bilo nujno želiti, da zavodski vzgojitelji ne korakajo z duhom časa samo v modi, temveč da gledajo tudi na vzgojo z vidika individualne psihologije. Ni vzgojiteljeva naloga, da »odreže« in pokoplje gojenčeve napake, ker s tem kaj lahko zagreši, da stopnjuje v njem čut manjvrednosti. Zato tudi individualna psihologija ne priznava absolutne avtoritete. Namesto slepe pokorščine je bolje gojencu s pametnimi razlogi olajšati njegove odločbe. V to svrhu pa je treba s skrbjo, razumevanjem in uvidenostjo, ljubeznijo in potrpežljivostjo čakati na »prizore« vrlin in napak.

Če vzgojitelj s silo zlomi gojenčevu voljo, reagira ta navadno s trmo, svojeglavostjo, razburljivostjo ali pa s skrajno neobčutljivostjo in iz nje izviračo maščevalnostjo. To je neki način uveljavljanja, kot pravijo Srbi: »Pritisnuto jače, sve više skače.«

Težnja po uveljavljanju je navadno vedno dokaz, da je gojenec obremenjen s čutom manjvrednosti. Največkrat nastopa to v čezmerni častihlepnosti. Kdor se čuti manj-

Dosebna:

Ureditev našega gmotnega položaja je že skrajna potreba.
Draginja nas ubija.
Učiteljstvo in zimska pomoč.
Delovanje učiteljstva na socialnem polju.
Med »zaostalimi« v otrokovem stoletju.
KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO:
Klic po glasilu. — Obvestilo.
† Radoslavu Knafliču.
UČITELJSKI POKRET: Malo pogleda na naše opravljeno delo.
LISTEK: Napačni račun. — Moj pas nima več lukenj.
Iz listov. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Učiteljska tiskarna. — Novosti na knjižnem trgu.